

## ARAŞTIRMA MAKALESİ



Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi  
*The Journal of International Social Sciences*  
Cilt: 28, Sayı: 1, Sayfa: 47-59, OCAK – 2018

Makale Gönderme Tarihi:11.08.2017 Kabul Tarihi: 14.12.2017

# ÇOCUK OYUNLARININ ÇOCUKLARIN GELİŞİM ALANLARINA YÖNELİK ETKİLERİNİN GEÇMİŞ VE GÜNÜMÜZ BAĞLAMINDA İNCELENMESİ (SİVAS İLİ ÖRNEKLEMİ)\*

*Games of Children's in The Context of A Study of The Effects of Past and Present for Development Areas of Childrens (Sivas Province Sampling)*

Aysel ARSLAN <sup>1</sup>

Tuncay DİLCİ <sup>2</sup>

### ÖZET

Bu çalışmanın amacı; geçmişten günümüze çocuk oyunlarının çocukların gelişim alanlarına ilişkin etkilerinin belirlenmesidir. Çalışmada nitel araştırma türleri arasında yer alan durum çalışması deseni kullanılmıştır. Araştırma kapsamında Sivas il merkezinde yaşayan 20-82 yaş arasında bulunan 50 kişi çalışma grubu olarak seçilmiştir. Veriler için açık uçlu dört maddelik bir görüşme formu hazırlanmıştır. 51-82 yaş aralığında yer alan 24 katılımcıyla yüz yüze görüşme yapılmış, 20-50 yaş aralığında yer alan 26 katılımcıya yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. 51-82 yaş aralığında bulunan birinci gruba kendi çocukluk dönemlerine ait çocuk oyunlarına ilişkin sorular, 20-50 yaş aralığında bulunan ikinci gruba ise çocuklarının günümüzde oynadığı çocuk oyunlarına ilişkin sorular yöneltilmiştir. Veriler frekans analizi ve içerik çözümleme tekniği kullanılarak analiz edilmiştir. Çalışmada katılımcılardan elde edilen veriler doğrultusunda genel olarak çocuk oyunlarının çocuklarda karakter gelişimi başta olmak üzere çocukların fiziksel becerilerinin gelişimine, etkili sosyal ilişki oluşturmalarına, duygusal ve bilişsel gelişimlerine olumlu katkı sağladığı belirlenmiştir.

**Anahtar Kelimeler:** Çocuk, çocuk oyunları, gelişim alanları, öğrenme

### ABSTRACT

The purpose of this research is to determine the effects of past day-to-day children's games on children's development areas. In the study, case study from qualitative research types were used. The study group consists of 50 people living in Sivas province centre and randomly determined ages from 20 to 82. The data were obtained by using an open-ended interview form consisting of four items. 24 people were interviewed in the age range of 52-80, and semi-structured interview form was applied to 26 people in the age range of 20-50. The first group in the age range of 52-80 was asked some questions about games they played during their childhood; the second group in the age range of 20-50 was asked some questions about the games that their children play today. In the analysis of data, frequency analysis and content analysis techniques were used. It has been determined that children's games generally contribute positively to the physical development of children, especially to their character development, to the formation of effective social relations, emotional and cognitive development via the data obtained from the participants in the study.

**Keywords:** Child, child plays, development areas, learning

### GİRİŞ

Çocukluk döneminin insan hayatının en önemli dönemi olduğu belirtilerek genel olarak bireylerin doğduğu andan başlayarak 10-11 yaşına kadar devam eden bir süreci kapsadığı ifade edilmektedir (Uluğ, 2007: 1). Çocukluk dönemi ve çocuklarla özdeşleşen en önemli kavramların

\* Bu makale The Third International Congress on Curriculum and Instruction/ 22-24 October 2015, Adana'da sözlü bildiri olarak sunulmuş; ancak hiçbir yerde yayınlanmamıştır.

<sup>1</sup> Doktora Öğrencisi, Atatürk Üniversitesi ERZURUM, e-posta: [arslanaysel.58@gmail.com](mailto:arslanaysel.58@gmail.com)

<sup>2</sup> Doç. Dr., Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü SİVAS, e-posta: [tuncaydilci@gmail.com](mailto:tuncaydilci@gmail.com)

başında ise oyun bulunmaktadır. Çünkü oyun çocukların doğdukları andan itibaren belirli bir döneme kadar yaptıkları en önemli işleridir (Adak, Özdemir & Ramazan, 2012: 2; And, 1974: 16; Başal, 2010; Turan, 2007). Çocuklar oyun aracılığıyla farklı deneyimler yaşamakta ve kendi kişiliğini oluşturmaktadır (Thompson, 1990).

Çocuklar, çevrelerinden öğrendikleri her türlü bilgi ve beceriyi oyun içinde yaptıkları tekrarlarla geliştirir ve pekiştirir (Pehlivan, 2005; Nutku, 1998: 16). Çocuklar dünyayı, oyun aracılığıyla anlamaya ve kavramaya çalışmakta (Saracho, 2003), karşılaştıkları olaylar ve durumlara ilişkin her türlü duygu ve isteklerini ifade edebilmek için oyunu bir tür araç olarak kullanmaktadırlar (Landreth, Homeyer & Morrison, 2006). Çocuklar bu durumu daha ilk yaşlarda keşfetmekle birlikte yaşları büyüdükçe oyunu daha etkin olarak kullanmaya başlamakta ve oynadıkları oyunların özellikleri de bu bağlamda değişiklikler göstermektedir (Thompson, 1990).

Oyunun çocuğun kişilik ve kimlik kazanmasında pek çok olumlu etkisi kabul edilmekle birlikte soyut bir kavram olduğu belirtilerek ne olduğu ve çocuğun buna neden ihtiyaç duyduğu tam olarak ifade edilememektedir (Canlı, 2014: 7; Schuster, 1980). Bayar Çelebi (2007: 10) oyunu, çocukluk döneminin ilk evrelerinde zevk amaçlı; sonraki dönemlerinde ise daha önceden belirlenmiş kurallara bağlı kalarak oynadığı, kişilik ve kimliğini, yeteneklerini, zekâsını geliştirdiği bir eylem olarak ifade etmiştir. Huizinga (2006: 17) oyunu; belli bir yer, zaman ve irade dâhilinde bilinen bir düzene göre gerçekleştirilen, çocukların isteyerek ve kuralları baştan kabul ederek oynadıkları, maddî çıkar veya zorunluluk halleri dışında var olan bir eylem olarak tanımlamıştır. Özhan (1997: 4), oyunun kültürün aktarılması yönüne dikkat çekmiş ve geçmişten günümüze kadar birçok kültür özelliğinin çocuk oyunları sayesinde günümüze ulaşabildiğini belirtmiştir. Çolak (2009: 15) oyun ve çocuk oyunları olarak bir ayrım yapmış; çocuk oyunlarının sadece çocukların ilgisini çeken, onlar tarafından oynanan ve yer yer onlar tarafından yenilenen eylemler olduğunu belirtmiştir. Çocuğun ilgi alanına giren her türlü zihinsel ve bedensel eylemlerin çocuk oyunu olarak adlandırıldığını söylemektedir. Oyun günümüzde daha çok kontrol edilebilen “şeylerle oynamak” olarak şeklinde algılanırken geçmişte “başkalarıyla oynamak” anlamına gelen bir tür etkinlik olarak algılandığı belirtilmektedir (Sutton-Smith, 1988). Smith ve Cowie (1989) ise oyunun çocuklarda yaratıcılığı geliştirdiğini kabul etmekte ancak oyunun idealleştirilmiş bir tür eylem olduğunu söylemiştir. Oyunun aslında çocukların gerçeklerini tam olarak yansıtmayıp yetişkinlerin onları kontrol altında tutma aracı olduğunu ifade etmektedir. Bu açıdan bakıldığında kontrol altına alınmış ve bir anlamda evcilleştirilmiş oyunların “iyi oyun” sayılabileceği kontrol altına alınamayan oyunların da “kötü oyun” olarak adlandırılabilen farklı bir söylemin de bulunduğu görülmektedir (Onur & Güney, 2004: 8). Oyunun gerçekte tam olarak insan hayatında ne olduğunun ifade edilmemesi onun hakkında bu ve benzeri pek çok bakış açısının oluşmasını sağlamaktadır. Genel olarak yapılan tanımların her birinin oyunu bir şekilde yetişkinlerin algı dünyalarına uygun olarak açıklamaya yönelik olduğu görülmektedir.

Çocuklar oyun sürecinde tüm bedenlerini ve zihinsel aktivitelerini etkin olarak kullanmakta, oyuna dâhil olmaktadır (Canlı, 2014: 9; Tören, 2011: 26). Oyun çocukların bedensel ve zihinsel gelişimlerini sağlamanın yanı sıra onların kişilik ve karakter yapılarının gelişmesini destekleyerek topluma uyum sağlamalarını da kolaylaştırmaktadır (Çınar, 2008: 17; Gander & Gardiner, 1998: 618). Çocuğun oyun içindeki tavrı, kurallara ilişkin tutumu, oyun içinde etkin olması, liderlik yapması ya da pasif olarak oyuna katılması onun gelecekteki kişilik ve karakterine yönelik ipuçları taşımaktadır (Tören, 2011: 24). Oyun, içinde toplum kurallarını barındıran yapıyla çocukların oyun oynarken bu kuralları içselleştirmesini ve davranış haline dönüştürmesini sağlamaktadır. Yani oyun, çocuğun yaşadığı toplumun kurallarını, davranış kalıplarını ona kazandırırken onun toplum içindeki rolünü algılamasına ve bu role uygun davranış kalıplarını doğru bir şekilde kullanabilmesine olanak tanımaktadır (Gander & Gardiner, 1998: 618; Nutku, 1998: 16; Sağlam, 1997: 416). Oyun çocuğun sosyal anlamda gelişimini desteklediği gibi onun fizyolojik, biyolojik, psikolojik (Canlı, 2014: 6; Çınar, 2008: 17; Sevinç, 2004), dil, akıl, sosyal, duygusal ve motor becerilerinin gelişimini de olumlu anlamda desteklemektedir (Egemen, Yılmaz & Akil, 2004: 39). Oyun esnasında çocukların motor ve biliş becerilerinin birçoğu gelişmekte ve çocuk farkında

olmadan bu becerilerini uygun olarak kullanmayı öğrenmektedir. Aynı zamanda çevrelerindeki nesnelere ilişkin kavramları öğrenmektedir (Gander & Gardiner, 1998: 618). Oyun sürecinde çocuk dikkatini belirli bir alana yoğunlaştırabilmekte ve bunu sürdürebilmektedir (Canlı, 2014: 7). Oyunun çocuğun gelişimine yaptığı pek çok olumlu katkı süreç içerisinde doğal olarak eğitimcilerin de dikkatini çekmiş ve oyun yoluyla eğitim gündeme gelmiştir. Oyun yoluyla eğitim; çocuklara içinde yaşadıkları toplumun kültürel özelliklerini aşılama ve içselleştirme, istedik özelliklerin gelişimini sağlama, çocuğun psikolojik gelişimini oyun içindeki davranışlarına göre belirleme vb. pek çok yönden eğitimcilere yardımcı olmaktadır (Çınar, 2008: 17; Sağlam, 1997: 418). Oyunla ilgili söylenen tüm bu ifadelerin ortak noktası; oyunun çocukların hayatı öğrenme ve keşfetme araçları, çocukların kendilerini ifade edebildikleri en özel alanları olduğu ve her çocuk için çok önemli ve gerekli olduğudur. Çocukların ancak oyun aracılığıyla kendisine, geleceğe ve çevresine ilişkin farkındalık geliştirebileceği ve bu anlamda bir çeşit rehberlik görevini üstlendiği ifade edilmektedir. Aynı zamanda oyunun sadece oyun olmayıp çocuğun hayatında çok daha önemli bir işleve sahip olduğu belirtilmektedir (Egemen vd., 2004: 39; Tuğrul, 2010).

Çocukluk döneminde oynanan oyunların çocukların gelişimindeki önemi, geçmişten günümüze uzanan çizgide çocuk oyunlarının onların zihinsel, fiziksel, sosyal ve psikolojik alanlardaki gelişimlerine yaptığı katkılar eğitimcilerin de ilgisini çekmiş ve çocuk oyunlarının eğitimde kullanılmasına ilişkin görüşler ortaya çıkmıştır. Bu görüşler doğrultusunda günümüzde özellikle pek çok anasınıfı ve eğitimin ilk basamağında bulunan kurumlarda çocuk oyunları etkin şekilde bir tür öğretim yöntemi olarak kullanılmaktadır. Yani geçmişte oynanan çocuk oyunları informal anlamda çocukların gelişimlerini desteklerken artık daha formal bir boyutta ve bilinçli olarak kullanılmaktadır. Geçmişte oynanan çocuk oyunlarının daha çok dışarda ve grup olarak oynandığı; günümüzde ise çocuk oyunlarının genellikle kapalı mekânlarda, teknolojik oyuncaklar aracılığıyla ve bireysel olarak oynandığı yapılan çalışmalarla (Artar, Demir & Çok, 1998; Tören, 2011) belirlenmiştir. Geçmişten günümüze uzanan süreçte oyundaki bu farklılaşmanın, çocukların gelişim alanlarına yönelik olarak oyun aracılığıyla elde ettikleri kazanımlarda ne gibi değişimlere neden olduğunun tespit edilmesi gerekli görülmüştür. Yapılan bu çalışmada; geçmiş ve günümüz bağlamında çocukların gelişimlerinde bu kadar önemli olan çocuk oyunlarının onların gelişim alanlarına yaptığı katkılara ilişkin olarak katılımcılardan elde edilen görüşlere karşılaştırmalı olarak yer verilmiş, geçmiş ve günümüz bağlamında çocuk oyunlarının çocukların farklı gelişim alanlarına yaptığı katkılarının belirlenmesi amaçlanmıştır.

## **YÖNTEM**

Araştırmanın bu bölümünde; araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve toplanan verilerin analizine ilişkin bilgiler bulunmaktadır.

### **Araştırma Modeli**

Bu çalışmada nitel araştırma türlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Tek bir olay ya da durumun derinlemesine boyutsal olarak incelenmesi durum çalışması deseni olarak ifade edilmektedir. Bu desen; gerçekte ortamda neler olduğuna bakma, verileri sistematik olarak toplama, analiz etme ve sonuçların ortaya konulması aşamalarını içermektedir. Elde edilen bulgular ışığında olay ve durumun nedeni tespit edilerek gelecekteki araştırmalara bir çeşit rehberlik yapılmaktadır (Davey, 1991).

### **Çalışma Grubu**

Araştırmanın çalışma grubunu 2015 yılında Sivas il merkezinde yaşayan, 20-82 yaş aralığında yer alan 50 kişi oluşturmaktadır. Çalışmaya katılan katılımcıların 24'ü 20-50 yaş aralığında, 26'sı 51-82 yaş aralığında bulunmaktadır. 20-50 yaş aralığında bulunan katılımcılara çocuklarının oynadığı çocuk oyunlarının onların gelişim alanlarına etkilerine ilişkin yaptığı katkıları belirlemeye yönelik olarak hazırlanan sorular; 51-82 yaş aralığındaki katılımcılara ise kendi çocukluk dönemlerinde oynadıkları çocuk oyunlarının kendi gelişim alanlarına yönelik katkıları belirlemeye yönelik sorular sorulmuştur. Geçmişteki oyunların gelişim alanlarına yönelik etkilerini

tespit etmek amacıyla soru sorduğumuz 51-82 yaş aralığındaki 13 katılımcı okuma-yazma bilmemektedir. Çalışma grubuna ilişkin demografik bilgilere Tablo 1’de yer verilmiştir.

**Tablo 1.** Çalışma grubuna ilişkin betimsel istatistikler

Katılımcı özellikleri		f	%
Cinsiyet	Bayan	20	.40
	Erkek	30	.60
Yaş	20-30 yaş	5	.10
	31-40 yaş	12	.24
	41-50 yaş	9	.18
	51-60 yaş	8	.16
	61-70 yaş	11	.22
	71-82 yaş	5	.10
Eğitim Durumu	Okuma yazması yok	13	.26
	İlkokul	11	.22
	Ortaokul	2	.04
	Lise	8	.16
	Üniversite	16	.32

### Veri Toplama Araçları

Araştırmaya ilişki verilerin toplanması amacıyla oyunlara yönelik dört sorudan oluşan bir görüşme formu ilgili alan yazın dikkate alınarak hazırlanmıştır. Bu görüşme formunda yer alan maddeler her iki grubun özellikleri dikkate alınarak yeniden düzenlenmiş ve birbirine paralel olarak iki farklı şekilde düzenlenmiştir. Hazırlanan sorular hem alana uygunluk hem dil açıklığı hem de birbirleriyle uyumluluk bakımlarından uzman görüşüne sunulmuştur. Uzman görüşleri doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Aziz (2014: 85) görüşme tekniğini, bir konu hakkında derinlemesine bilgi almak için ilgili kişilere soruların sorulması olarak tanımlamaktadır. Bu tekniğin hem nitel hem de nicel araştırmalar için uygun olduğu belirtilmekle (Kaptan, 1973: 241; Sönmez & Alacapınar, 2011: 108) birlikte nitel araştırmalarda daha yoğun olarak tercih edildiği ifade edilmektedir (Yıldırım & Şimşek, 2005: 119). Bu çalışma kapsamında hem geçmişte hem de günümüzde oynanan çocuk oyunlarının gelişim alanlarına etkilerini belirlemek amacıyla her iki grup için hazırlanan sorulara aşağıda yer verilmiştir.

**1.1.** Çocukluğunuzda oynadığınız çocuk oyunlarının sizin bilişsel gelişiminize yönelik ne tür etkilerinin olduğunu düşünüyorsunuz? (51-82 yaş)

**1.2.** Çocuklarınızın oynadığı çocuk oyunlarının onların bilişsel gelişimlerine yönelik ne tür etkilerinin olduğunu düşünüyorsunuz? (20-50 yaş)

**2.1.** Çocukluğunuzda oynadığınız oyunların sizin duyuşsal gelişiminize yönelik ne tür etkilerinin olduğunu düşünüyorsunuz? (51-82 yaş)

**2.2.** Çocuklarınızın oynadığı çocuk oyunlarının onların duyuşsal gelişimlerine yönelik ne tür etkilerinin olduğunu düşünüyorsunuz? (20-50 yaş)

**3.1.** Çocukluğunuzda oynadığınız çocuk oyunlarının sizin devinişsel gelişiminize yönelik ne tür etkilerinin olduğunu düşünüyorsunuz? (51-82 yaş)

**3.2.** Çocuklarınızın oynadığı çocuk oyunlarının onların devinişsel gelişimlerine yönelik ne tür etkilerinin olduğunu düşünüyorsunuz? (20-50 yaş)

**4.1.** Çocukluğunuzda oynadığınız çocuk oyunlarının sizin sosyal gelişiminize yönelik ne tür etkilerinin olduğunu düşünüyorsunuz? (51-82 yaş)

**4.2.** Çocuklarınızın oynadığı çocuk oyunlarının onların sosyal gelişimlerine yönelik ne tür etkilerinin olduğunu düşünüyorsunuz? (20-50 yaş)

## Verilerin Toplanması

Çalışma kapsamında katılımcılar iki farklı gruba ayrılmıştır. 51-82 yaş aralığında yer alan katılımcılarla önceden izin alınmak suretiyle yüz yüze görüşme yapılmış, kendi çocukluk dönemlerinde oynadıkları çocuk oyunlarının onların gelişim alanlarına yönelik olarak ne tür katkılar yaptığını ilişkin sorular yöneltilmiştir. Bu grupta yer alan katılımcıların büyük çoğunluğunun okuma yazmasının olmaması sebebiyle katılımcılara sorular araştırmacılar tarafından sözlü olarak yöneltilmiş ve alınan yanıtlar görüntülü kayıt cihazı ile depolanmıştır. 20-50 yaş aralığında yer alan ikinci gruptaki katılımcılara ise yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmış ve çocuklarının günümüzde oynadığı oyunların çocuklarının gelişim alanlarına ne tür katkılar yaptığını ilişkin sorular sorulmuştur.

## Verilerin Analizi

Araştırmada 51-82 yaş aralığında yer alan 24 katılımcıyla yüz yüze görüşme yapılmış ve katılımcılardan alınan veriler görüntülü kayıt cihazı ile depolanmıştır. Elde edilen veriler önce yazılı doküman haline getirilmiş ve frekans analizi tekniği kullanılarak çözümlenmiştir. Araştırmada 20-50 yaş aralığında bulunan 26 katılımcıya ise yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır. Katılımcılardan elde edilen veriler her iki araştırmacı tarafından ayrı ayrı kodlanmış ve sonrasında bu kodlamalar bir araya getirilerek frekans ve içerik çözümleme analiz teknikleri uygulanarak ortak kodlamalar belirlenmiştir. Daha sonra analiz işlemlerine iki hafta ara verilmiş ve sonrasında tekrar gözden kaçan noktalar dikkate alınarak son düzenlemeler yapılmıştır. Katılımcıların kimliğinin gizliliği için herhangi bir kimlik bilgisine yer verilmemiş ve katılımcılara bir kod numarası verilmiştir. Örneğin araştırmada “K3” şeklinde yer verilen katılımcı yapılan kodlamada 3 kodunu alan katılımcıyı göstermektedir.

## BULGULAR

Bu başlık altında çalışmanın amaçları doğrultusunda çalışmaya dâhil edilen katılımcılardan oyunlara ilişkin olarak elde edilen veriler sunulmuştur.

Çocukluğunuzda oynadığınız çocuk oyunlarının sizin bilişsel gelişiminize yönelik ne tür etkilerinin olduğunu düşünüyorsunuz? sorusuna ilişkin olarak birinci grupta yer alan katılımcılardan elde edilen bulgular Tablo 2’de sunulmuştur.

**Tablo 2.** İlk grupta (51-82 yaş) yer alan katılımcıların oynadıkları oyunların bilişsel gelişime katkılarına ilişkin bulgular

No	Katılımcı Yanıtları	f	%
1	Etrafındaki canlıları tanıma	7	29.17
2	Problem çözmeyi öğrenme	5	20.83
3	Nesneleri ayırt eden özellikleri fark etme	4	16.67
4	Ezber yeteneğini geliştirme	4	16.67
5	Kararları hızlı uygulama	4	16.67
6	Görme, işitme, dokunma vb. duyuuları destekleme	3	12.50
7	Hızlı bir şekilde karar verme	3	12.50
8	Dikkati geliştirme	3	12.50
9	Yaşadığı çevreyi öğrenme	2	8.33
10	Yorum yapma	2	8.33
11	Yaratıcılığı geliştirme	1	4.17

Tablo 2’de yer alan bulgular incelendiğinde geçmişte oynanan oyunların çocukların bilişsel alanda yaptıkları katkılarına ilişkin olarak katılımcılardan 11 farklı yanıt alındığı görülmektedir. Katılımcıların % 29.70’i etrafındaki canlıları tanıma; % 20.83’ü problem çözmeyi öğrenme; eşit oranlarda olmak üzere % 16.67’si nesnelere ayırt eden özellikler fark etme; ezber yeteneğini geliştirme; kararları hızlı uygulama... şeklinde yanıtlar verdikleri belirlenmiştir

Çocuklarınızın oynadığı çocuk oyunlarının onların bilişsel gelişimlerine yönelik ne tür etkilerinin olduğunu düşünüyorsunuz? sorusuna ilişkin olarak ikinci grupta yer alan katılımcılardan elde edilen bulgular Tablo 3’te sunulmuştur.

**Tablo 3.** İkinci grupta (20-50 yaş) yer alan katılımcıların çocuklarının oynadıkları oyunların bilişsel gelişimlerine katkılarına ilişkin bulgular

No	Katılımcı Yanıtları	f	%
1	Zihin kapasitesi-zekâ gelişimini destekleme	5	19.23
2	Anlama ve anlatma becerilerini geliştirme	5	19.23
3	Öğrenmeyi öğrenme	4	15.38
4	Kelime kavram öğrenme	4	15.38
	Hızlı bir şekilde karar verme	4	15.38
5	Bilimsel düşünmeyi geliştirme	3	11.54
6	Bilişim teknolojilerini tanıma	3	11.54
7	Görme işitme, dokunma vb. duyuuları destekleme	2	7.69
8	Hayal gücünü geliştirme	2	7.69
9	Nesneleri ayırt eden özelliklerin farkına varma	2	7.69
10	Daha hızlı uygulama	2	7.69
11	Problem çözmeyi öğrenme	2	7.69
12	Düşüncelerini hayata geçirme	1	3.85
13	Yaratıcı düşünme	1	3.85
14	Zihinde canlandırma	1	3.85
15	Soru sorma becerisini geliştirme	1	3.85
16	Nesneler ve insanlar arasındaki ilişkiyi fark etme	1	3.85
17	Yorum yapma	1	3.85

Tablo 3 incelendiğinde günümüzde oynanan oyunların çocukların bilişsel alanda yaptıkları katkılarına ilişkin olarak katılımcılardan 17 farklı yanıt alındığı görülmektedir. Katılımcıların % 19.23'ü zihin kapasitesi-zekâ gelişimini destekleme; % 19.23'ü anlama ve anlatma becerilerini geliştirme; eşit oranlarda olmak üzere % 15.38'i öğrenmeyi öğrenme; kelime kavram öğrenme; hızlı bir şekilde karar verme... şeklinde devam eden yanıtlar verdikleri görülmektedir.

İkinci grupta yer alan katılımcıların bu konudaki görüşlerine ilişkin örnek ifadeler aşağıda yer verilmiştir:

**K3:** “Düşünce ve kendi başına karar vermeyi öğretir. Görme işitme, dokunma gibi duyuuları destekler. Zihinde canlandırma, yaratıcı düşünme yetenekleri ve hayal gücü gelişir.”

**K8:** “Bilişim teknolojilerini tanımalarına katkı sağlıyor. Dijital teknolojiyi korkunç bir şekilde yorumluyor ve çözüyorlar. Anlamayı, tanımayı, oynadıkları zekâ oyunları itibariyle problem çözmeyi ve düşünmeyi öğrendikleri kanaatindeyim.”

**K23:** “Mantıklarını kullanarak hayal kurmayı, yorum yapmayı, hikâyeleştirmeyi öğreniyorlar.”

Birinci ve ikinci grupta yer alan katılımcılardan elde edilen bulgular karşılaştırıldığında günümüzdeki yanıtların daha çok çocukların zihinsel becerilerini ve öğrenme becerilerini kapsadığı; geçmişteki oyunlara yönelik cevapların ise günlük yaşamda karşılaşılan problemlerin çözümüne yönelik ve çocuğun yaşadığı çevreyi algılamasına yönelik olduğu görülmektedir. Birinci ve ikinci grupta yer alan katılımcıların verdikleri ortak yanıtlar: hızlı bir şekilde karar verme, görme, işitme, dokunma vb. duyuuları destekleme, daha hızlı uygulama, problem çözmeyi öğrenme, yaratıcı düşünme, yorum yapma olarak tespit edilmiştir.

Çocukluğunuzda oynadığınız çocuk oyunlarının sizin duyuşsal gelişiminize yönelik ne tür etkilerinin olduğunu düşünüyorsunuz? sorusuna ilişkin olarak birinci grupta yer alan katılımcılardan elde edilen bulgular Tablo 4'te sunulmuştur.

**Tablo 4.** İlk grupta (51-82 yaş) yer alan katılımcıların oynadıkları oyunların duyuşsal gelişime katkılarına ilişkin bulgular

No	Katılımcı Yanıtları	f	%
1	Mutlu hissetme	6	25.00
2	Sevgi, saygı, öfke, nefret gibi duyuularını kontrol edebilme	6	25.00
3	Güven gelişimini destekleme	6	25.00
4	Zevk alma	4	16.67
5	Sabrı öğrenme	3	12.50

Tablo 4'te yer alan bilgiler incelendiğinde geçmişte oynanan çocuk oyunlarının çocukların duyuşsal gelişim alanına yönelik katkılarına ilişkin olarak katılımcılardan 5 farklı yanıt alındığı belirlenmiştir. Katılımcıların eşit oranlarda olmak üzere % 25.00'i mutlu hissetme; sevgi saygı, öfke, nefret gibi duyguları kontrol edebilme; güven gelişimini destekleme... şeklinde yanıtlar verdikleri tespit edilmiştir.

Çocuklarınızın oynadığı çocuk oyunlarının onların duyuşsal gelişimlerine yönelik ne tür etkilerinin olduğunu düşünüyorsunuz? sorusuna ilişkin olarak ikinci grupta yer alan katılımcılardan elde edilen bulgular Tablo 5'te sunulmuştur.

**Tablo 5.** İkinci grupta (20-50 yaş) yer alan katılımcıların çocuklarının oynadıkları oyunların duyuşsal gelişimlerine katkılarına ilişkin bulgular

No	Katılımcı yanıtları	f	%
1	Algılamalarını geliştirme	3	11.54
2	Mutlu hissetme	2	7.69
3	Sevgi, saygı, öfke, nefret gibi duygularını kontrol edebilme	2	7.69
4	Psikolojik olarak rahatlama	2	7.69
5	Güven gelişimini destekleme	1	3.85
6	Bağımsız davranma	1	3.85
7	Kendilerine ait bir dünya tasarlama	1	3.85
8	Ruhsal gelişimlerini destekleme	1	3.85
9	Oyunlarda mesleklere karşı tutum geliştirme	1	3.85
10	Hoşlandığı ya da rahatsız olduğu şeyleri ifade edebilme	1	3.85

Tablo 5'teki bulgular incelendiğinde günümüzde oynanan çocuk oyunlarının çocukların duyuşsal gelişim alanına yönelik katkılarına ilişkin olarak katılımcıların 11 farklı yanıt verdiği görülmektedir. Katılımcıların % 11.54'ü algılamalarını geliştirme; eşit oranlarda olmak üzere % 7.69'u mutlu hissetme; sevgi saygı, öfke nefret gibi duyguları kontrol edebilme; psikolojik olarak rahatlatma... şeklinde yanıtlar verdikleri görülmektedir.

İkinci grupta bulunan katılımcıların bu konudaki görüşlerine yönelik ifadelerinden örneklere aşağıda yer verilmiştir.

**K24:** “Katharsis sağlıyor. Duygusal arınma, hoşlandığı ya da rahatsız olduğu şeyleri ifade edebilme, kendine güven kazanıyor, duygularıyla baş edebilme”

**K18:** “Çocukları rahatlatıyor ve stresten uzak tutuyor.”

**K46:** “Bizim oyunlarımız rekabet duygumuzu, hırs, azim, iddia duygularımızı geliştirdi.”

Birinci ve ikinci grupta yer alan katılımcıların verdikleri ortak yanıtlar: mutlu hissetme; sevgi, saygı, öfke, nefret gibi duygularını kontrol edebilme; güven gelişimini destekleme şeklinde olduğu görülmüştür.

Çocukluğunuzda oynadığınız çocuk oyunlarının sizin devinişsel gelişiminize yönelik ne tür etkilerinin olduğunu düşünüyorsunuz? sorusuna ilişkin olarak birinci grupta yer alan katılımcılardan elde edilen bulgular Tablo 6'da sunulmuştur.

**Tablo 6.** İlk grupta (51-82 yaş) yer alan katılımcıların oynadıkları oyunların devinişsel gelişime katkılarına ilişkin bulgular

No	Katılımcı Yanıtları	f	%
1	Çocuklarda el, vücut, beyin koordinasyonunu sağlama	5	20.83
2	El becerisini geliştirme	4	16.67
3	Daha fazla hareket etme	3	12.50
4	Beden hareketlerinin devinimini duruma göre ayarlayabilme	3	12.50
5	Fiziksel gelişimi destekleme	2	8.33

Tablo 6'da yer alan bulgular incelendiğinde geçmişte oynanan çocuk oyunlarının çocukların devinişsel gelişim alanına yönelik katkılarına ilişkin olarak katılımcılardan 5 farklı yanıt alındığı görülmektedir. Katılımcıların % 20.83'ü çocuklarda el, vücut, beyin koordinasyonunu sağlama; % 16.67'si el becerisini geliştirme; eşit oranlarda olmak üzere % 12.50'si daha fazla hareket etme;

beden hareketlerinin devinimini duruma göre ayarlayabilme... şeklinde yanıtlar verdikleri belirlenmiştir.

Çocuklarınızın oynadığı çocuk oyunlarının onların devinişsel gelişimlerine yönelik ne tür etkilerinin olduğunu düşünüyorsunuz? sorusuna ilişkin olarak ikinci grupta yer alan katılımcılardan elde edilen bulgular Tablo 7’de sunulmuştur.

**Tablo 7.** İkinci grupta (20-50 yaş) yer alan katılımcıların çocuklarının oynadıkları oyunların devinişsel gelişimlerine katkılarına ilişkin bulgular

No	Katılımcı Yanıtları	f	%
1	Kas gelişimini hızlandırarak güçlendirme	4	15.38
2	Fiziksel gelişimlerini olumlu etkileme	3	11.54
3	Çocuklarda el, vücut, beyin koordinasyonunu sağlama	3	11.54
4	El becerilerini geliştirme	3	11.54
5	Daha dinç olmalarını sağlama	3	11.54
6	Daha fazla hareket etme	2	7.69
7	Beden hareketlerinin devinimini duruma göre ayarlayabilme	2	7.69
8	Obeziteyi önleme	1	3.85
9	Teknolojiye yakınlık bağlamında devinim kazanma	1	3.85

Tablo 7 incelendiğinde günümüzde oynanan çocuk oyunlarının çocukların devinişsel gelişim alanına yönelik katkılarına ilişkin olarak katılımcılardan 9 farklı yanıt alındığı belirlenmiştir. Katılımcıların % 15.38’i kas gelişimini hızlandırarak güçlendirme; eşit oranlarda olmak üzere % 11.54’ü fiziksel gelişimlerini olumlu etkileme; çocuklarda el, vücut, beyin koordinasyonunu sağlama; el becerilerini geliştirme; daha dinç olmalarını sağlama... şeklinde devam eden yanıtlar verdikleri tespit edilmiştir.

İkinci grupta bulunan katılımcıların bu konudaki görüşlerine ilişkin ifadelerden örneklere aşağıda yer verilmiştir.

**K13:** “Hareketlerinin artmasını sağlıyor. Daha çok hareket etmeleri, bir ip atlama farklı evcilik daha farklı (farklı durumlarda farklı bedensel hareketler)”

**K14:** “Obezite olmalarını engelliyor. Hareketlilik sayesinde daha dinç oluyorlar.”

**K16:** “Oynadıkları oyunlar çocukların büyük ve küçük kaslarının gelişimine katkı sağlar. Özellikle sokakta oynanan oyunlar masa başında ya da evde oynanan oyunlara göre daha faydalıdır.”

Birinci ve ikinci grupta yer alan katılımcıların verdikleri ortak yanıtlar: çocuklarda el, vücut, beyin koordinasyonunu sağlama, el becerisini geliştirme, daha fazla hareket etme, beden hareketlerinin devinimini duruma göre ayarlayabilme, fiziksel gelişimi destekleme olarak belirlenmiştir.

Çocukluğunuzda oynadığınız çocuk oyunlarının sizin sosyal gelişiminize yönelik ne tür etkilerinin olduğunu düşünüyorsunuz? sorusuna ilişkin olarak birinci grupta yer alan katılımcılardan elde edilen bulgular Tablo 8’de sunulmuştur.

**Tablo 8.** İlk grupta (51-82 yaş) yer alan katılımcıların oynadıkları oyunların sosyal gelişime katkılarına ilişkin bulgular

No	Katılımcı Yanıtları	f	%
1	Saygı, dostluk vb. değerleri öğrenme	7	29.17
2	Arkadaşlık ilişkilerini öğrenme	6	25.00
3	Birlik ve beraberlik duygusunu geliştirme	5	20.83
4	Cinsiyet rollerini öğrenme	3	12.50
5	Toplum kurallarını öğrenme	3	12.50
6	Geleceğe hazırlama	2	8.33
7	Rekabeti öğrenme	1	4.17
8	Hoşgörüyü öğrenme	1	4.17
9	Samimiyeti öğrenme	1	4.17



Tablo 8'deki bulgular incelendiğinde geçmişte oynanan çocuk oyunlarının çocukların sosyal gelişim alanına yönelik katkılarına ilişkin olarak katılımcılardan 9 farklı yanıt alındığı tespit edilmiştir. Katılımcıların % 29.17'si saygı, dostluk vb. değerleri öğrenme; % 25.00'i arkadaşlık ilişkilerini öğrenme; % 20.83'ü birlik ve beraberlik duygusunu geliştirme; eşit oranlarda olmak üzere % 12.50'si cinsiyet rollerini öğrenme; toplum kurallarını öğrenme... şeklinde yanıtlar verdikleri belirlenmiştir.

Çocuklarınızın oynadığı çocuk oyunlarının onların sosyal gelişimlerine yönelik ne tür etkilerinin olduğunu düşünüyorsunuz? sorusuna ilişkin olarak ikinci grupta yer alan katılımcılardan elde edilen bulgular Tablo 9'da sunulmuştur.

**Tablo 9.** İkinci grupta (20-50 yaş) yer alan katılımcıların çocuklarının oynadıkları oyunların sosyal gelişimlerine katkılarına ilişkin bulgular

No	Katılımcı Yanıtları	f	%
1	Sosyalleşme olanağı	4	15.38
2	İşbirliği	4	15.38
3	Paylaşma	3	11.54
4	Yardımlaşma	2	7.69
5	Toplumun davranış kurallarını uygulayabilme	2	7.69
6	Kurallara uyma	2	7.69
7	Kendi dışındaki olaylar hakkında düşünme ve farkında olma	2	7.69
8	İletişim becerilerinin artması	2	7.69
9	Aile ilişkilerinin farkına varma	2	7.69
10	Sorumluluk alma	1	3.85
11	Diğer çocukları tanıma şansı sağlıyor	1	3.85
12	Arkadaşlık ilişkilerini öğrenme	1	3.85

Tablo 9'da yer alan bulgular incelendiğinde günümüzde oynanan çocuk oyunlarının çocukların sosyal gelişim alanına yönelik katkılarına ilişkin olarak katılımcılardan 12 farklı yanıt alındığı görülmektedir. Katılımcıların 15.38'i sosyalleşme; % 15.38'i işbirliği; % 11.54'ü paylaşma; eşit oranlarda olmak üzere % 7.69'u yardımlaşma; toplumun davranış kurallarını uygulayabilme; kurallara uyma; kendi dışındaki olaylar hakkında düşünme ve farkında olma; iletişim becerilerinin artması; aile ilişkilerinin farkına varma... şeklinde yanıtlar verdikleri tespit edilmiştir.

İkinci grupta bulunan katılımcıların bu konudaki görüşlerin ilişkin ifadelerden örneklere aşağıda yer verilmiştir.

**K15:** “Yardımlaşma ve işbirliğini öğreniyorlar. Karşılaştıkları herhangi bir durum karşısında toplumda nasıl davranması gerektiğini öğreniyorlar. Diğer çocukları tanıma şansı elde ediyorlar.”

**K16:** “İletişim becerisini, toplum kurallarını öğrenerek sosyalleşiyorlar. Çevreyi analiz etmeyi ve ona uyum sağlamayı öğreniyorlar.”

**K22:** “Sosyal anlamda geliştireyorlar. İnsanlarla birlikte zaman geçirmeyi öğreniyorlar.”

Birinci ve ikinci grupta yer alan katılımcıların verdikleri ortak yanıtlar: kurallara uyma ve arkadaşlık ilişkilerini öğrenme olarak belirlenmiştir.

## SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Çocukluğunuzda oynadığımız çocuk oyunlarının sizin bilişsel gelişiminize yönelik ne tür etkilerinin olduğunu düşünüyorsunuz? sorusuna ilişkin olarak birinci grupta yer alan katılımcılardan elde edilen bulgular incelendiğinde; geçmişte oynanan oyunların çocukların bilişsel alanda yaptıkları katkılarına ilişkin katılımcılardan 11 farklı yanıt alınmıştır. Bu yanıtlardan yüksekten aşağıya doğru öne çıkanlarının % 29.70 oranında etrafındaki canlıları tanıma, % 20.83 oranında problem çözme öğrenme, % 16.67 oranında nesnelere ayırt eden özellikler fark etme; ezber yeteneğini geliştirme; kararları hızlı uygulama şeklinde olduğu tespit edilmiştir. Çocuklarınızın oynadığı çocuk oyunlarının onların bilişsel gelişimlerine yönelik ne tür etkilerinin olduğunu düşünüyorsunuz? sorusuna ilişkin olarak ikinci grupta yer alan katılımcılardan elde edilen bulgular incelendiğinde; günümüzde oynanan oyunların çocukların bilişsel alanda yaptıkları

katkılarına ilişkin katılımcılardan 17 farklı yanıt alınmıştır. Elde edilen bu yanıtlardan yüksekten aşağıya doğru öne çıkanlarının % 19.23 oranında zihin kapasitesi-zekâ gelişimini destekleme, % 19.23 oranında anlama ve anlatma becerilerini geliştirme, eşit oranlarda olmak üzere % 15.38 oranında öğrenmeyi öğrenme, kelime kavram öğrenme, hızlı bir şekilde karar verme şeklinde olduğu görülmektedir. Birinci ve ikinci grupta yer alan katılımcılardan elde edilen bulgular karşılaştırıldığında günümüzdeki çocuk oyunlarına ilişkin verilen yanıtların daha çok çocukların zihinsel becerilerini ve öğrenme becerilerini kapsadığı; geçmişteki çocuk oyunlarına ilişkin cevapların ise günlük yaşamda karşılaşılan problemlerin çözümüne ve çocuğun yaşadığı çevreyi algılamasına yönelik olduğu görülmektedir. Birinci grupta yer alan katılımcıların verdiği 11 yanıt ve ikinci grupta yer alan katılımcıların verdiği 17 farklı yanıt karşılaştırılmış ve bunlar arasında yer alan ortak 6 ortak yanıt belirlenmiştir. Bu yanıtların; hızlı bir şekilde karar verme; görme, işitme, dokunma vb. duyuşları destekleme; daha hızlı uygulama; problem çözmeyi öğrenme; yaratıcı düşünme; yorum yapma şeklinde olduğu tespit edilmiştir. Artar'ın (2004) anaokulu öğretmenlerinin çocuk oyunları hakkındaki görüşlerini belirlemek amacıyla yaptığı çalışmada, çocukların oynadıkları oyunların onların gelişimlerini farklı boyutlardan desteklediği belirlenmiştir. Kayar'ın (2008) yaptığı tez çalışmasında da çocuk oyunlarının çocukların gelişimlerini desteklediğine ilişkin bulgular elde edilmiş ve bu çalışmayı destekleyecek sonuçlar elde edilmiştir.

Çocukluğunuzda oynadığınız çocuk oyunlarının sizin duyuşsal gelişiminize yönelik ne tür etkilerinin olduğunu düşünüyorsunuz? sorusuna ilişkin olarak birinci grupta yer alan katılımcılardan elde edilen bulgular incelendiğinde; geçmişte oynanan çocuk oyunlarının çocukların duyuşsal gelişim alanına yönelik katkılarına ilişkin ebeveynlerden 5 farklı yanıt alınmıştır. Bu yanıtların yüksekten aşağıya doğru öne çıkanlarının eşit oranlarda olmak üzere % 25.00 mutlu hissetme; sevgi saygı, öfke, nefret gibi duyuşları kontrol edebilme; güven gelişimini destekleme şeklinde olduğu belirlenmiştir. Çocuklarınızın oynadığı çocuk oyunlarının onların duyuşsal gelişimlerine yönelik ne tür etkilerinin olduğunu düşünüyorsunuz? sorusuna ilişkin olarak ikinci grupta yer alan katılımcılardan elde edilen bulgular incelendiğinde; günümüzde oynanan çocuk oyunlarının çocukların duyuşsal gelişim alanına yönelik katkılarına ilişkin ebeveynlerden 11 farklı yanıt alınmıştır. Bu yanıtların yüksekten aşağıya doğru öne çıkanlarının % 11.54 oranında algılamalarını geliştirme, eşit oranlarda olmak üzere % 7.69 oranında mutlu hissetme; sevgi saygı, öfke nefret gibi duyuşları kontrol edebilme; psikolojik olarak rahatlatma şeklinde olduğu belirlenmiştir. Birinci grupta yer alan katılımcıların verdiği 5 yanıt ve ikinci grupta yer alan katılımcıların verdiği 11 yanıt karşılaştırılmış, 3 ortak yanıtın olduğu görülmüştür. Bunlar: mutlu hissetme; sevgi, saygı, öfke, nefret gibi duyuşlarını kontrol edebilme; güven gelişimini desteklemedir. Oksal'ın (2004) yaptığı çalışmada çocuk oyunlarının çocukları duyuşsal anlamda olumlu etkilediği tespit edilmiştir. Kayar'ın (2008) yaptığı tez çalışmasında da bu çalışmayla uyumlu sonuçlar elde edilmiş ve çocuk oyunlarının çocukların duyuşsal alanda gelişimini desteklediği ifade edilmiştir. Tören'in (2011) yaptığı tez çalışmasında da çocukların hissettiği pek çok duyguyu oyun sürecinde kontrol altına alabildiği ve baş edebildiği belirlenmiş; çocukların oynadıkları oyunların onların kendilerine güvenen bireyler olarak yetişmesinde önemli bir işleve sahip olduğu ifade edilmiştir. Gökşen'in (2014) yaptığı araştırma bulgularında da çocuk oyunlarının çocukların duyuşsal gelişimlerine olumlu etkileri olduğu tespit edilmiştir.

Çocukluğunuzda oynadığınız çocuk oyunlarının sizin devinişsel gelişiminize yönelik ne tür etkilerinin olduğunu düşünüyorsunuz? sorusuna ilişkin olarak birinci grupta yer alan katılımcılardan elde edilen bulgular incelendiğinde, geçmişte oynanan çocuk oyunlarının çocukların devinişsel gelişim alanına yönelik katkılarına ilişkin katılımcılardan 5 farklı yanıt alındığı tespit edilmiştir. Bu yanıtların yüksekten aşağıya doğru öne çıkanlarının % 20.83 oranında çocuklarda el, vücut, beyin koordinasyonunu sağlama, % 16.67 oranında el becerisini geliştirme, eşit oranlarda olmak üzere % 12.50 oranında daha fazla hareket etme; beden hareketlerinin devinimini duruma göre ayarlayabilme şeklinde olduğu görülmüştür. Çocuklarınızın oynadığı çocuk oyunlarının onların devinişsel gelişimlerine yönelik ne tür etkilerinin olduğunu düşünüyorsunuz? sorusuna ilişkin olarak ikinci grupta yer alan katılımcılardan elde edilen bulgular

incelendiğinde, günümüzde oynanan çocuk oyunlarının çocukların devinişsel gelişim alanına yönelik katkılarına ilişkin ebeveynlerden 9 farklı yanıt alındığı görülmektedir. Bu yanıtların yüksekten aşağıya doğru öne çıkanlarının % 15.38 oranında kas gelişimini hızlandırarak güçlendirme, eşit oranlarda olmak üzere % 11.54 oranında fiziksel gelişimlerini olumlu etkileme; çocuklarda el, vücut, beyin koordinasyonunu sağlama; el becerilerini geliştirme; daha dinç olmalarını sağlama şeklinde olduğu tespit edilmiştir. Birinci grupta yer alan katılımcıları verdiği 5 yanıt ve ikinci grupta yer alan katılımcıların verdiği 9 yanıt karşılaştırılmış, yanıtlardan 5'inin ortak olduğu belirlenmiştir. Bunlar: çocuklarda el, vücut, beyin koordinasyonunu sağlama, el becerisini geliştirme, daha fazla hareket etme, beden hareketlerinin devinimini duruma göre ayarlayabilme, fiziksel gelişimi destekleme şeklinde sıralanmaktadır. Kayar'ın (2008) yaptığı tez çalışmasında elde edilen sonuçlar incelendiğinde çocuk oyunlarının çocukların devinişsel alanda gelişimlerini desteklediği tespit edilmiştir. Tören'in (2011) yaptığı çalışma sonuçlarına bakıldığında çocukların oyun sürecinde özgürce koşup oynamalarının onların fiziksel gelişimlerini desteklediği görülmektedir. Gökşen'in (2014) yaptığı çalışma sonuçlarına incelendiğinde oyunun çocukların devinişsel gelişimlerini olumlu etkilediğinin belirlendiği tespit edilmiştir.

Çocukluğunuzda oynadığınız çocuk oyunlarının sizin sosyal gelişiminize yönelik ne tür etkilerinin olduğunu düşünüyorsunuz? sorusuna ilişkin olarak birinci grupta yer alan katılımcılardan elde edilen bulgular incelendiğinde; geçmişte oynanan çocuk oyunlarının çocukların sosyal gelişim alanına yönelik katkılarına ilişkin katılımcılardan 9 farklı yanıt alındığı belirlenmiştir. Bu yanıtların yüksekten aşağıya doğru öne çıkanlarının % 29.17 oranında saygı, dostluk vb. değerleri öğrenme; % 25.00 oranında arkadaşlık ilişkilerini öğrenme, % 20.83 oranında birlik ve beraberlik duygusunu geliştirme, eşit oranlarda olmak üzere % 12.50 oranında cinsiyet rollerini öğrenme; toplum kurallarını öğrenme şeklinde olduğu belirlenmiştir. Çocuklarınızın oynadığı çocuk oyunlarının onların sosyal gelişimlerine yönelik ne tür etkilerinin olduğunu düşünüyorsunuz? sorusuna ilişkin olarak ikinci grupta yer alan katılımcılardan elde edilen bulgular incelendiğinde; günümüzde oynanan çocuk oyunlarının çocukların sosyal gelişim alanına yönelik katkılarına ilişkin ebeveynlerden 12 farklı yanıt alındığı belirlenmiştir. Bu yanıtların yüksekten aşağıya doğru öne çıkanlarının 15.38 oranında sosyalleşme, % 15.38 oranında işbirliği, % 11.54 oranında paylaşma, eşit oranlarda olmak üzere % 7.69 oranında yardımlaşma; toplumun davranış kurallarını uygulayabilme; kurallara uyma; kendi dışındaki olaylar hakkında düşünme ve farkında olma; iletişim becerilerinin artması; aile ilişkilerinin farkına varma şeklinde olduğu tespit edilmiştir. Birinci grupta yer alan katılımcıların verdiği 9 yanıt ve ikinci grupta yer alan katılımcıların verdiği 12 yanıt karşılaştırılmış yanıtlardan 2'sinin ortak olduğu görülmüştür. Bunlar: kurallara uyma ve arkadaşlık ilişkilerini öğrenmedir. Oksal'ın (2004) yaptığı çalışma sonuçlarına bakıldığında bu çalışmayla uyumlu olarak çocuk oyunlarının çocukların sosyal alanda gelişmelerini olumlu bir şekilde desteklediği görülmektedir. Kayar'ın (2008) yaptığı tez çalışması sonuçlarına göre de yine bu çalışmayla uyumlu olarak oyun çocuklarının çocukların sosyal alanda gelişmesini desteklediği belirlenmiştir. Tören'in (2011) yaptığı tez çalışmasında yine bu çalışmayla benzer sonuçlara ulaşılmış ve oyunun çocukların sosyalleşmesinde önemli katkılarının olduğu görülmüştür. Gökşen'in (2014) yaptığı çalışma sonuçları incelendiğinde de çocuk oyunlarının çocukların sosyalleşmesinde olumlu bir işleve sahip olduğu tespit edilmiştir.

Elde edilen sonuçlara genel olarak bakıldığında çocuk oyunlarının hem geçmiş bağlamında hem de günümüz bağlamında çocukların gelişimsel alanlarını olumlu olarak desteklediği görülmektedir. Bu anlamda oyunun çocuğun hayatının vazgeçilmezi olduğu ve onu gerçek hayat her anlamda hazırlayan bir anlamda onun gerçekliği olduğu söylenebilir. Bu araştırma bulgularından yola çıkarak şu önerilerde bulunulabilir:

Ülkemizde çocuk oyunlarının daha bilimsel olarak ele alınarak eğitime yansıtılmasına ilişkin çalışmaların artırılmasının gerekli olduğu düşünülmektedir. Ebeveynlerin çocuk oyunlarının çocuğun hayatındaki önemini ve çocuklarının oyun ihtiyaçlarını anlamalarına yönelik ebeveyn eğitimleri verilmelidir. Özellikle eğitimin ilk basamağı olmak üzere okullarda görev yapan öğretmenlere çocuklara oyunla öğretim teknikleri hakkında bilgilendirme seminerleri

düzenlenmelidir. Çocukların günümüzde daha çok teknoloji temelli oyunlara yöneldikleri gerçeğinden hareketle geçmişte oynanan oyunlardan uygun olanlarının dijital ortamlara eğitim aracı olarak uyarlanması gerekmektedir.

### KAYNAKÇA

- Adak Özdemir, A. & Ramazan, O. (2012). Oyuncaya çocuk, anne ve öğretmen bakış açısı. *Eğitim Bilimleri Araştırma Dergisi*, 2(1), 2-16.
- And, M. (1974). Çocuk oyunlarının kültürümüzdeki yeri. *Ulusal Kültür*, 618,4.
- Artar, M. (1998). Ankara'da açık alanlarda çocuk oyunları. *Eğitim ve Bilim*, 22(107), 23-27.
- Artar, M. (2004). Okul öncesi öğretmenlerinin çocukların “oyun hakkı”na ilişkin tutumları. B. Onur ve N. Güney (Ed.). *Türkiye’de çocuk oyunları: araştırmalar* içinde. (s. 78-83). Ankara: Kök Yayıncılık.
- Aziz, A. (2014). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri ve teknikleri*. (8. Basım). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Başal, H. A. (2010). *Geçmişten günümüze Türkiye’de geleneksel çocuk oyunları*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları
- Bayar Çelebi, D. (2007). *Türkiye ve Azerbaycan’daki çocuk oyunları ve oyuncaklarının karşılaştırmalı incelemesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Muğla Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çağdaş Türk Lehçeleri Ve Edebiyatları Anabilim Dalı, Muğla.
- Canlı, G. A. (2014). *Gelişen dünyada çağdaş çocuk oyun alanları*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Çınar, A. A. (2008). Muğla çocuk folkloru. Muğla: Karaca Matbaacılık.
- Çolak, F. (2009). *Geleneksel Kayseri çocuk oyunları ve halkbilimsel incelemesi*. (1. Baskı). Konya: Kömen Yayınevi.
- Davey, L. (1991). The application of case study evaluations. *Practical Assessment, Research & Evaluation*, 2(9), 1-2.
- Egemen, A., Yılmaz, Ö. & Akil, İ. (2004). Oyun, oyuncak ve çocuk. *ADÜ Tıp Fakültesi Dergisi*, 5(2), 39-42.
- Gander, M. J. & Gardiner, W. H. (1998). *Çocuk ve ergen gelişimi*, (ss. 229-296). (3. Baskı). İmge Kitapevi, Ankara.
- Gökşen, C. (2014). Oyunların çocukların gelişimine katkıları ve Gaziantep çocuk oyunları. *A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi [TAED]* 52, 229-259. DOI: <http://dx.doi.org/10.14222/Turkiyat1241>
- Huizinga, J. (1995). *Homo ludens*. M. A. Kılıçbay. (Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Kaptan, S. (1973). *Bilimsel araştırma teknikleri*. Ankara: Rehber Yayınevi.
- Kayar, P. (2008). *Van’ın geleneksel çocuk oyunları ve bu oyunların eğitsel yönden incelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, Van.
- Landreth, G., Homeyer, L. & Morrison, M. (2006). *Play as the language of children’s feelings. Play from birth to twelve. Contexts, perspectives and meanings*. D. P. Fromberg & D. Bergen (Ed.). (pp. 47-52) New York, NY: Routledge.
- Nutku, Ö. (1998). *Oyun, çocuk, tiyatro*. İstanbul: Özgür yayınları.
- Oksal, A. (2004). Kuşaklararası oyun: yetişkin ve çocuk kültürü arasında bir köprü. *Türkiye’de çocuk oyunları: araştırmalar* içinde. (s. 102-106). Ankara: Kök Yayıncılık.
- Onur, B. & Güney, N. (2004). Giriş. B. Onur ve N. Güney (Ed.). *Türkiye’de Çocuk Oyunları: Araştırmalar* içinde. (s. 7-15). Ankara: Kök Yayıncılık.
- Özhan, M. (1997). *Türkiye’de Çocuk Oyunları Kültürü*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Pehlivan, H. (2005). *Oyun ve öğrenme*. Ankara: Anı Yayıncılık.

- Sağlam, T. (1997). *Türk çocuk oyunlarında ritüel öğeler. Çocuk kültürü*. Ankara: Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları.
- Saracho, O. N. (2003). *Young children play and cognitive style. Contemporary perspectives on play in early childhood education*. O. N. Saracho & B. Spodek(Ed.). (pp. 75-96) United States of America: Age Publishing Inc.
- Schuster, C. S. & Ashburn, S.S. (1980). Play during childhood: the process of human development. *Brown and Company*, s.290-310.
- Sevinç, M. (2004). *Erken çocukluk gelişimi ve eğitiminde oyun*. Ankara: Morpa Kültür Yayınları.
- Smith, P. K. & Cowie, H. (1989). *Understanding Children's Development*. Oxford: Basil Blackwell
- Sönmez, V. & Alacapınar, F. G. (2011). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. (1. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sutton-Smith, B. (1988). The domestication of early childhood play. *Play Rights*, 10(3), 270-297.
- Thompson, J. (1990) Playing at work. *Community Outlook*, April:15-17.
- Tören, A. (2011). *Erzincan'dan derlenen çocuk oyunlarının çocuk eğitimindeki yeri*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, Erzincan.
- Tuğrul, B. (2010). *Oyun temelli öğrenme. Okul öncesinde özel öğretim yöntemler*. R. Zembat (Ed.). (ss. 187-220.). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Turan, L. (2007). Çocukun dünyasında oyun, hayal ve merak unsurları. Ö.Yılar ve L. Turan, (Ed.). *Eğitim fakülteleri için çocuk edebiyatı içinde* (1. Baskı). (ss. 16-27). Ankara: Öncü Basımevi.
- Uluğ, H. (2007). *Kuzey Adana'daki çocuk oyun alanlarının bitki seçimi yönünden irdelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Ana Bilim Dalı, Adana.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

